

Milan PIŠTALO
Mostar

Simbol Mostara - Stari most

Kada je Evlija Čelebija, poznati putopisac, propu-
tovao kroz Mostar 1664. godine naveo je, između osta-
log, da je najljepša građevina Stari most ukras ne
samo Mostara nego i smaragdne ljepotice Neretve. I
zaista, taj najveličanstveniji građevni spomenik jedno-
luki kameni most preko rijeke Neretve nadaleko poznat
pod imenom Starog mosta i zaslužuje ime i epitete koji
mu se pripisuju.

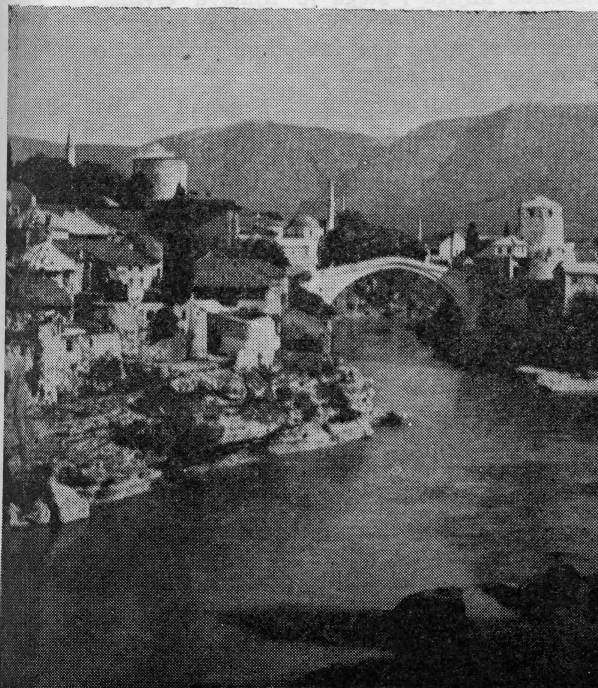
U Mostaru postoje dva kamena mosta sa po jednim
lukom od kojih se jedan nalazi na Neretvi a drugi na
njenoj desnoj pritoci Radobolji. »Kriva Čuprija« na
Radobolji se nalazi naoko 100 metara od njenog utoka
u Neretvu. Prvi put se spominje u »Čejvan-čehajinoj«
zakladnici iz 1558. godine, gdje legator navodi da će
se prihodi trošiti na održavanju mosta na Radobolji.
Na temelju toga podatka, »Krivu Čupriju« je sagradio
navedeni dobrotvor i to prije 1558. godine, te je ona
starija i od Starog mosta. Po predanju, Stari most je
sagrađen po uzoru na »Krivu Čupriju«.

Kako je došlo do gradnje Starog mosta? Na mjestu
dosadašnjeg mosta bio je sredinom XV stoljeća drveni
most na lancima, kome prvi spomen nalazimo u jednom
dubrovačkom pismu od 3. travnja 1452. god. Most se
jako ljuljao, pa se preko njega prelazilo sa velikim
strahom. Sa obadviije strane drvenog mosta nalazila se
po jedna kula, i Mostar je ime najvjerojatnije dobio
po »mostarcima« — čuvarima drvenog mosta koji su
stanovali u tim kulama. Kada je polovinom XVI sto-
ljeća drveni most dotrajao, mostarci su zatražili od
sultana Sulejmana da im podigne bolji i solidniji most.
Tako su 1557. godine udareni temelji tog najveličanstve-

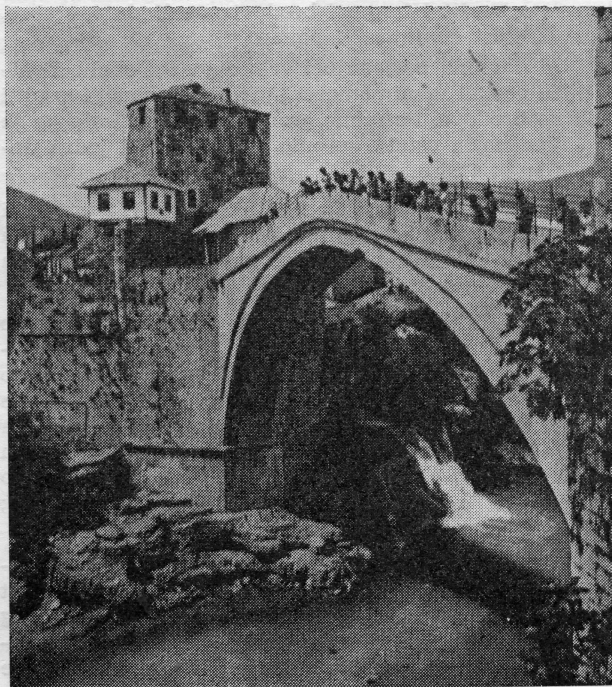
nijoj građevini prošlosti Mostara. Most je građen pu-
nih devet godina, a ta vanredna, rukama stvorena lje-
pota, sagrađena je od kamena miljevine. Čitav kameni
zidani luk — raspon mosta — hvata u promjeru 37,34 m.
Unutrašnja visina, ničim nepodupiranog luka, iznosi
17,85 m, a širina mosta 4,55 m. Visina mosta od vrha
do ljetnog vodostaja Neretve iznosi 22 metra. Most je
završen 1566. godine. Izgradnjom mosta preko Neretve,
Mostar je postao važno strateško mjesto. Naime, Stari
most, bio je u to vrijeme jedini most u srednjem i do-
njem toku Neretve. Trebao je osigurati posadom, koja
bi ga štitila od eventualnih napadaja. Za to su sagra-
đene kule sa lijeve i desne obale. Godine 1566. kada
je dovršena izgradnja mosta, podignute su dvije utvrde.
Kula sa lijeve strana zvana »Herceguša« služila je Tur-
cima kao barutana (magazin municije). Kula sa desne
strane, zvana »Halebinovka« služila je za smještaj po-
sade, stražarima, a i za tamnicu. Iz ove tamnice pobje-
gao je čuveni hercegovački junak Stojan Kovačević koji
je u njoj proveo vrijeme od 1872 — 1875. godine.

Stari most zadnji put je restauriran prije nekoliko
godina ujedno sa malom mostarskom čaršijom zvanom
»Kujundiluk«. Prolazeći kaldrmisanom čaršijom —
Kujundilukom — uvijek ćemo naići na po nekog star-
osjedioca, koji će vrlo rado pričati o ponosu i ljepo-
tici Mostara.

Doći u Mostar, a ne posjetiti Stari most bio bi
veliki propust. Vidjeti Most okupan jutarnjim zracima
sunca, njegov bijeli luk i smaragdno zelenu Neretvu je
nezaboravni doživljaj.

Pogled na Mostar

Stari most preko Neretve u lijepom Mostaru